

Jord- och skogsbruksutskottet

Statsrådets redogörelse om EU-politiken

Till stora utskottet

INLEDNING

Remiss

Statsrådets redogörelse om EU-politiken (SRR 7/2020 rd): Ärendet har remitterats till jord- och skogsbruksutskottet för eventuellt utlåtande till stora utskottet. Tidsfrist: 31.5.2021.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- europa- och ägarstyrningsminister Tytti Tuppurainen, statsrådets kansli
- specialsakkunnig i EU-ärenden Johanna Kentala-Lehtonen, statsrådets kansli
- specialmedarbetare, EU-ärenden Pilvi-Elina Kupias, statsrådets kansli
- specialsakkunnig Sanna-Helena Fallenius, jord- och skogsbruksministeriet
- konsultativ tjänsteman Elina Warsta, jord- och skogsbruksministeriet
- Europaparlamentsledamot Eero Heinäluoma, Europaparlamentet
- Europaparlamentsledamot Elsi Katainen, Europaparlamentet
- Europaparlamentsledamot Ville Niinistö, Europaparlamentet
- Europaparlamentsledamot Petri Sarvamaa, Europaparlamentet
- Europaparlamentsledamot Nils Torvalds, Europaparlamentet
- utredningschef Matleena Kniivilä, Naturresursinstitutet
- direktör Simo Tiainen, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Livsmedelsindustriförbundet rf
- Centralförbundet för Fiskerihushållning
- Skogsindustrin rf
- Biokretslopp och Biogas Finland rf
- Finlands naturskyddsförbund rf
- Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf
- WWF Finland.

Utlåtande JsUU 9/2021 rd

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Målet ett hållbart jordbruk och ett hållbart livsmedelssystem

Statsrådets redogörelse stakar ut Finlands EU-politik under de närmaste åren och utgår från regeringsprogrammets EU-politiska prioriteringar. I redogörelsen sägs det att Finlands mål är ett socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbart EU. Jord- och skogsbruksutskottet betonar att de olika dimensionerna av hållbarheten bör vara i balans också i EU:s beslutsfattande.

Fortsatt livsmedelsproduktion inom hela EU har varit ett centralt mål för Finland under hela EU-medlemskapet och är det fortfarande. Utskottet konstaterar att coronakrisen ytterligare har framhävt livsmedelstrygghetens betydelse och behovet av att kritiskt granska kristålligheten och flexibiliteten vid förändringar inom hela EU:s jordbrukssektor och livsmedelsproduktionskedja. Det är motiverat att Finland som ett led i utvecklandet av försörjningsberedskapen inom EU också i fortsättningen värnar om sin livsmedelsförsörjning, där en stabil och välfungerande inhemsk livsmedelsproduktion är en av hörnstenarna.

Jord- och skogsbruket har också en avgörande roll när det gäller att uppnå målen i den europeiska gröna given (Green Deal) och därmed EU:s klimat-, energi- och miljömål. Som det konstateras i redogörelsen är jord- och skogsbruket de enda näringarna som aktivt binder koldioxid. Enligt jord- och skogsbruksutskottet är det särskilt viktigt att finna åtgärder som samtidigt förbättrar både den ekologiska och den ekonomiska hållbarheten inom jordbruket. Exempelvis åtgärder för att främja ekologisk hållbarhet inom energiproduktionen erbjuder samtidigt en metod för att förbättra den ekonomiska hållbarheten inom jordbruksproduktionen. Jordbrukarna har möjlighet att delta i produktionen av förnybar energi och samtidigt backa upp den regionala försörjningsberedskapen genom en decentraliserad energiproduktion. I anslutning till kommissionens handlingsplan för cirkulär ekonomi bör också de möjligheter som bioekonomin ger identifieras bättre än för närvarande.

Utskottet konstaterar att reformen av den gemensamma jordbrukspolitiken (GJP), som är på slutstråket av trepartsförhandlingarna, skapar ramarna för bedrivandet av jordbruk i Finland 2023—2027. Den gemensamma jordbrukspolitiken måste utgå från jordbrukarnas försörjning. Dessutom konkretiseras många av målen i den gröna given i samband med beredningen av den nationella strategiska planen för GJP. Jord- och skogsbruksutskottet har konsekvent i sina utlåtanden om reformen av GJP också betonat behovet av att förenkla stödsystemet och minska den administrativa bördan (se JsUU 7/2021 rd, JsUU 22/2020 rd, JsUU 7/2019 rd och JsUU 20/2018 rd — U 73/2018 rd).

Inom EU pågår en omställning från en traditionell politik som fokuserar på jordbruksproduktion och marknader till en mer omfattande och övergripande livsmedelspolitik som innefattar hela kedjan. Ett tecken på detta är strategin Från jord till bord, som har beretts som en del av EU:s gröna giv. Inom EU:s livsmedelspolitik bör man på ett balanserat sätt beakta synpunkter som har att göra med såväl livsmedelsproducenternas inkomstnivå som deras ställning i livsmedelskedjan, miljö- och klimatfrågor, livsmedelssäkerhets- och hälsoskyddsaspekter och djurens välbefinnande. Konsumenterna vill ha en mer transparent livsmedelskedja och hållbart producerad mat på tallriken. Utskottet anser att gemensamma livsmedelsmärkningar på EU-nivå kan hjälpa konsu-

Utlåtande JsUU 9/2021 rd

menterna att göra hållbara konsumtionsval. Enhetliga lagstiftningskrav för livsmedelsbranschen i EU-länderna är viktiga också med tanke på finländska livsmedelsföretags exportmöjligheter.

Utskottet anser det vara viktigt att EU:s beslut inom jordbruks- och livsmedelspolitiken grundar sig på tillförlitliga uppgifter om utgångsnivån i de olika medlemsländerna och en vetenskaplig bedömning av vilka konsekvenser åtgärderna har. Hit hör också konsekvenserna för försörjningsberedskapen och självförsörjningen i fråga om livsmedel. För att minska jordbrukets negativa miljökonsekvenser bör kraven på EU-nivå beakta medlemsländernas olika utgångsnivå och naturförhållanden. Kraven bör skärpas mest på de ställen där nivån nu är svagast. Det finländska jordbruket är en föregångare bland annat när det gäller den låga nivån på användningen av antibiotika och bekämpningsmedel. Dessutom deltar största delen av jordbrukarna i Finland redan nu i miljösättningssystemet. Det finns dock fortfarande stora skillnader mellan medlemsstaterna när det gäller att uppfylla många av EU:s krav på jordbruk och djurskydd.

I redogörelsen sägs det att utövandet av fiskerinäringen i Östersjön ska främjas på ett ekologiskt och hållbart sätt i EU. Detta mål stöds av EU:s gemensamma fiskeripolitik, som säkerställer att EU:s fiskerinäring och vattenbrukssektor följer hållbara principer och att fiskbeståndens storlek och produktivitet inte äventyras på lång sikt. Säkerställande av hållbarhet i Östersjön och inom insjöfisket är också en förutsättning för en ökad användning av inhemsk fisk i enlighet med regeringsprogrammets mål. Utskottet noterar dessutom att räddandet av Östersjön enligt redogörelsen bör lyftas fram som ett av EU:s spetsprojekt. Åtgärder för att effektivisera vattenskyddet inom jordbruket och i synnerhet för att minska användningen av gödsel och återvinna näringsämnen från gödsel har en central roll med tanke på skyddet av Östersjön. Genom dessa åtgärder kan man i bästa fall minska gödselns konsekvenser för klimatet och vattendragen och samtidigt öka det finländska jordbrukets lönsamhet och självförsörjning i fråga om näringsämnen. Finland bör vara aktivt när det gäller att främja åtgärder som gäller Östersjön och påverka innehållet i spetsprojektet.

Den finländska skogspolitiken som en del av EU-politiken

En ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbar användning av naturresurserna tryggar enligt redogörelsen inte bara näringarna utan samtidigt också bevarandet av den biologiska mångfalden. I Finland har särskilt skogarna en central betydelse för samhällsekonomin och flera roller när det gäller såväl naturens mångfald som användning för rekreation. Utskottet förutsätter att den nationella beslutanderätten kvarstår inom skogspolitiken och att man på så sätt aktivt påverkar den EU-politik som har konsekvenser för skogarna. Finland bör i fråga om all EU-politik se till att det inhemska hållbara skogsbruket och investeringarna i bioekonomi kan fortsätta.

Utskottet konstaterar att EU:s nuvarande politiska styrning av skogarna är stark och styr användningen av skogarna i delvis olika riktningar. Skogsdiskussionen i EU:s institutioner är splittrad, och det finns stora skillnader i infallsvinkeln mellan kommissionen och Europaparlamentet. Den framtida användningen av skogarna påverkas bland annat av EU:s strategi för biologisk mångfald, EU:s skogsstrategi, EU:s bioekonomiska strategi, klimatpolitiken och taxonomin för hållbar finansiering. Finlands eller den finländska skogssektorn ska inte bära andra länders eller sektorer utsläppsminskingsbörda. Därför bör markanvändningssektorns kolsänkor och kollager i framtiden beaktas på ett reellt sätt i klimatkalkylerna, som det konstateras i redogörelsen. Utskot-

Utlåtande JsUU 9/2021 rd

Utskottet betonar att man för att skogspolitiken som helhet ska vara lyckad måste kunna kombinera de olika aspekter av ekonomisk användning och ägande, kolbindning och klimatåtgärder samt mångfald som hänför sig till skogspolitiken.

Finlands skogssektor är en ekonomiskt mycket viktig bransch som är central med tanke på hållbarheten och klimatomställningen. Finland har satt upp ett ambitiöst mål att uppnå klimatneutralitet före 2035, och också den finländska skogsindustrin har förbundit sig till detta mål i sin klimatfärdplan. Utskottet konstaterar att Finland dessutom har möjligheter att dra nytta av EU:s åtgärder för att främja träbaserade produkter och träbyggande. Inom ett hållbart skogsbruk framhävs särskilt vikten av långsiktig och förutsägbar verksamhet, för att skogarnas ekonomiska livskraft och mångfald ska kunna säkerställas. Då kan skogarna på ett betydande sätt bidra till att uppnå många av EU:s mål, bland annat den ovannämnda europeiska gröna given och omställningen till en cirkulär bioekonomi.

Utskottet konstaterar att skogsägarstrukturen är ett särdrag av stor betydelse inom skogssektorn i Finland. Skogsägarfamiljerna har en betydande ställning med tanke på utbudet av virke. Vid beredningen av politiska åtgärder bör man också beakta skogsägarnas behov och mål och att de behandlas rättvist. Skogsägarnas mångsidiga mål är också en möjlighet för Finland med tanke på hållbart utnyttjande av skogarna och till exempel kolbindning. Utskottet betonar att de frivilliga programmen för skydd av skogar och bevarande av skogsnaturens mångfald har ökat den positiva attityden och utvecklingen av skyddet i Finland. EU:s skogsstrategi bör ha en central roll när det gäller att samordna skogsrelaterade aspekter.

Påverkansarbete inom EU och globalt

Enligt redogörelsen vill Finland utveckla Europeiska unionen till en allt mer verkningsfull global aktör. EU ska ha en stark roll när det gäller att bevara och stärka det multilaterala handelssystemet och försvara en öppen och rättvis handel. I synnerhet EU:s jordbruk är till många delar beroende av hurdana förändringar som sker globalt i utbudet och efterfrågan på jordbruksprodukter. Också bekämpningen av klimatförändringen, som i allt högre grad påverkar användningen av naturresurser, och av naturförlusten kräver omfattande handelspolitiska åtgärder för att uppnå målen i klimatavtalet från Paris och FN:s konvention om biologisk mångfald.

Jord- och skogsbruksutskottet konstaterar att det är av yttersta vikt att tillräckligt tidigt på förhand vara med och påverka för att främja Finlands EU-mål och att påverkan bör ske aktivt redan innan kommissionens initiativ eller lagstiftningsförslag publiceras. Utskottet anser också att det är viktigt att det förs en omfattande nationell diskussion om aktuella EU-frågor och att synpunkterna samordnas inte bara inom statsrådet utan också till exempel mellan olika bransch- och frivilligorganisationer. Tillräckliga nationella konsekvensbedömningar har stor betydelse när Finlands EU-ståndpunkter utformas och när man strävar efter att påverka beredningen av förslag till EU-rättsakter. Jord- och skogsbruksutskottet är bekymrat över att förståelsen för den finländska skogsbranschen och torvfrågorna fortfarande är bristfällig till exempel i Europeiska kommissionen och i Europaparlamentet. Finland måste i frågor som gäller jord- och skogsbruket kunna erbjuda EU:s beslutsfattare konstruktiva öppningar och söka samarbetspartner på bred front.

Utlåtande JsUU 9/2021 rd

Utskottet konstaterar slutligen att beslutsfattandet även inom EU bör grunda sig på ett starkt kunskapsunderlag som bygger på forskning. Forskningen har en central roll när man gör prognoser, tar fram olika alternativ och bedömer konsekvenserna av de politiska metoderna. Det gäller såväl användningen av skogarna och omställningen av livsmedelssystemet som den cirkulära ekonomin.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Jord- och skogsbruksutskottet föreslår

att stora utskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 27.5.2021

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Anne Kalmari cent
vice ordförande Ritva Elomaa saf
medlem Markku Eestilä saml
medlem Seppo Eskelinen sd
medlem Satu Hassi gröna
medlem Mikko Lundén saf
medlem Sari Multala saml
medlem Jari Myllykoski vänst
medlem Anders Norrback sv
medlem Raimo Piirainen sd
medlem Piritta Rantanen sd
medlem Mikko Savola cent
medlem Jenna Simula saf
medlem Peter Östman kd
ersättare Juha Pylväs cent
ersättare Atte Harjanne gröna (delvis).

Sekreterare var

utskottsrad Tuire Taina.